

ספר

הנשואין כהלכתם

כולל

הדינים וההלכות של

חתן וכלה, שדוכים ושדכנים, שטרי תנאים וכתובה,
חופה וקדושין, הקשרים ושאינם כשרים לחיתון,
החתונה ושבע-ברכות, מסדר הקדושין ועידי הקדושין

בהדגשת הנושאים שנתעוררו בתקופתנו

כרך א

אסופים מבוררים וערוכים בעזרת השי"ת

מאת

בנימין אדלר

בן אדמו"ר הגאון הצדיק רבי משה זצ"ל

יצא לאור במספר מהדורות ולראשונה בשנת תשמ"ג

ועתה יוצא לאור

בהוצאה שלישית מתוקנת ומורחבת

שבט תשע"ו

עיה"ק ירושלים ת"ו

נד. איזה סוג כלי שוברים? — שוברים כלי חרס¹³⁷, שכבר היה שבור מקצתו לפני כן¹³⁸.

שדוכים בשבת ובמועד

נה. אסור לעשות קנין שדוכים בשבת או ביום-טוב¹³⁹.

נו. אך מותר לדבר בעניני שדוכים בשבת או ביום-טוב¹⁴⁰. וכן מותר לערוך קשר שדוכים בדבור¹⁴¹ ובתקיעת-כף בין שני הצדדים¹⁴². ויש מתירים גם לדבר בהתחייבויות כספיות וסכומיהן¹⁴³, ויש מי שמחמיר בזה¹⁴⁴.

נז. מותר לערוך חגיגת שדוכים בחול-המועד, ואין בכך משום איסור עירוב שמחה בשמחה¹⁴⁵. וכן מותר לכתוב שטרי תנאים בחול-המועד¹⁴⁶.

השלחן סי' ק"ז הערה סי' ק"ז הערה י"ד.
וראה ש"ע תר"מ סוסי קצ"ה, וש"ע או"ח
סי' של"ט סעיף ד'.

140. ש"ע או"ח סי' ש"ו סעיף ו', מגמרא
שבת ק"ג א'.

141. קצות השלחן הנ"ל.

142. כף החיים הנ"ל.

143. קצות השלחן הנ"ל, ובכף החיים הנ"ל, כתב
בשם פתה"ד, שהתיר למי שלא קיים עדיין מצוות
פריה-ורביה, אך הוא עצמו פקפק ע"ז. וביחיא
וחסדא דף ס"ט א', מיישב שיטת הנהוגים כך.

144. מצפה אריה תניינא חו"מ סי' י"ב.

145. משנ"ב סי' תקמ"ו סק"ב. ובענין לקחת
שכר שדכנות על שידוך שפּעֵלוּ והתבצע
בחול-המועד - אמרו בשם הגר"ש אלישיב,
שנטה להתיר, ואף שנפסקה הלכה בש"ע או"ח
סי' תקמ"ב, שאפילו מלאכות המותרות לעשות
בחול-המועד, אסור לקחת שכר עליהן - דוקא
במלאכות אמרו כן, אבל לעסוק בשדוך - אין
זו מלאכה, והשכר שנוטל הוא על המחשבה
שעלה ברעיונו ונהדברים שדיבר בענין זה (קובץ
מבקש תורה כרך ה' עמוד קי"ט).

146. ש"ע סי' תקמ"ה סעיף ה', ומשנ"ב שם
סקכ"א. (ובחוט שני תוה"מ עמוד רמ"ז, מביא
שבעל חזו"א אמר פעם בחגיגת שדוכים

137. פרמ"ג במשבצ"ז או"ח שם סק"ד, ע"ש
טעם הדבר, שלא כבחופה ששוברים כלי
זכוכית. ועוד טעמים שונים נאמרו בשם גדולי
ישראל, על שבירת כלי חרס: בשם הבעש"ט
הק' - בספר תולדות אהרן ליקוטים, ובשם
הגר"א מוילנא - במעשה רב סי' קל"ג-קל"ד,
ובכתר ראש אות קי"ד ושערי רחמים, ובהגהות
הגר"ג ליפשיץ [בעל תפארת ישראל על
משניות] מסכת ע"ז ע"ה ב'. ועיין פרמ"ג
שם, שכתב בשם מעדני יום טוב, שהמנהג
לשבור קדירה. ובלקוטי מהרי"ח סדר נשואין,
כתב ששוברים קערה [=צלחת חרסינה].

138. פרמ"ג הנ"ל: וטעם הדבר, כדי שלא לעבור
על איסור בל-תשחית, ואין זה דומה לשבירת
כוס שלם בשעת החופה, ששם סַפַּת השבירה
של הכוס השלם - היא לסמל על חורבן
בית-המקדש, ומאחר שיש לכך מטרה מסוימת
- אין בכך משום איסור בל-תשחית, אבל כאן
- השבירה היא כדי להבהיל הנאספים, וכיון
שניתן להבהיל גם בכלי שבור - אין לשבור
כלי שלם. ובליקוטי מהרי"ח הנ"ל, כתב שכעת
המנהג לשבור כלי שלם. הרה"ק מוהר"א
מבעלזא, אמר שלא לשבור צֶלַחַת המיוחדת
לסעודת שבת (עזר מקודש בעלזא עמוד נ').
צלחת שנאסרה מבליעת איסור - יש שדנו
אם ראויה היא לשבירה בשמחת השדוכים
(קובץ זכור לאברהם תשס"ה עמוד תקל"ו).

139. כף החיים או"ח סי' ש"ו סק"ג, וקצות

דברים, מצאו נימוק לכך: שישאר חפץ הקדושין ביד האשה תמיד למזכרת, שתתן אל לבה לעולם שנתקדשה לבעלה¹².

מִיב הַמִּבְעַת

ו. מאיזו מתכת עשויה טבעת הקדושין? נהגו לקדש בטבעת של זהב¹³. ויש שמקדשין בטבעת של כסף¹⁴, ומודיעים לכלה שהיא של כסף¹⁵. ויש להזהר

י עמוד שס"ב). ולכאורה משמעות המשנה והגמרא קדושין מ"ה ב', שעדיף לקדש בזהב מבכסף. ויש מהרבנים, שהסתפק אם ראוי לקדש בטבעת פלטינה (קובץ מבקשי תורה קובץ ל"א עמוד שי"א).

14. בן איש חי ח"א פרושות שופטים סעיף ח', לבושי מרדכי (נדפס שנת תרצ"ז) סי' רע"ד בשם הגר"מ בנעט. וכ"ה ב"מנהגי קומרנא" אות קכ"ב. וראה בצמח צדק מליובאוויטש סי' צ"ח. ובדברי יציב סי' נ"ב, לאחר שהביא שמנהג אבותיו הק' לקדש בטבעת של זהב, והביא סימוכין לשיטה זו, כתב שאפשר שעדיף לקדש בטבעת של זהב בצבע לבן, כמראה הכסף, שבוה יוצא ידי שתי השיטות. וע"ש עוד טעם להעדיף טבעת של זהב לבן, במקום שהנשים מתקשטות דוקא בטבעות כאלו, ועע"ש סי' נ"ד. וכיצד ינהגו, כאשר במשפחת החתן מקדשים בטבעת של כסף, ואילו במשפחת הכלה מקדשים בטבעת של זהב, או להיפך, שבמשפחת החתן מקדשים בשל זהב, ובמשפחת הכלה בשל כסף? נסתפק בזה אחד מגדולי הדור. ושמא יש לרדן, שבמקרים אלה מקדשה בטבעת של זהב, שְׁעָרְפָּה יותר משל כסף, וכמו ששנינו (כתובות מ"ח א'): עוֹלָה עֲמוֹ וְאִינָה יוֹרֶדֶת עִמוֹ, ובלבד שהדבר יהיה בהסכמתה המלאה של הכלה. ושמעתי שבנשואי זקני הרה"ק מוהר"מ מלעלוב, רצה אביו הרה"ק רבי דוד, שיקדש בטבעת של כסף, ולמעשה נתרצה לדעת מְחַתְּנֵוֹ זקני היהודי הקדוש מפרשיסחא, אבי הכלה, לקדש בטבעת של זהב.

15. לבושי מרדכי הנ"ל. ויש להעיר, שלפי מה שכתב בהמקנה סי' נ' סעיף א' הנ"ל,

יכול לסלק עצמו לגמרי, כמבואר בכ"ב מ"ג א', ובקדושין - צריך ליתן הכל, הצורה והחומר, ובספר-תורה - אינו יכול להקנות הצורה, מפני שקיום המצוה של כתיבת ספר-תורה נשאר לעולם בידו; וכיון שכעת המנהג שמקדשים בשעת החופה, הרי אם יקדש בכסף - נמצא שתכף ומיד יש לבעל את הפירות, כדן נכסי-מלוג שהפירות לבעל אחר הנשואין, וכיון שכן - לא יצא הכסף מידו לגמרי, שהרי יש לו את הפירות, וממילא אינה מקודשת, אך שמקדשים בטבעת - שיהיה לבוש עבודה - לא שייך ענין של פירות, ולא נשאר לבעל חֶלֶק בה, משני טעמים: א) טבעת יכולה להיות על אצבע של אחד בלבד, ובזמן שהאשה עונדת את הטבעת - אין הבעל יכול לעונדה, ב) אפילו כאשר האשה מסירה את הטבעת מאצבעה - אין הבעל יכול לעונדה, מפני האיסור (דברים כ"ב ה'): וְלֹא יִלְבָּשׁ גְּבֵר שְׂמֵלַת אִשָּׁה. וראה להלן הערה ס"ז, שיש שמדייק מחדושי הרשב"א שבועות ל"ט ב', שבקדושין בטבעת - הוא בהנאת הקישוט של האשה.

12. החינוך מצוה תקנ"ב.

13. מרדכי קדושין סי' תפ"ח: נהגו העם; תשובות מיימוני אישות סי' י"ט: סתם העולם נהגו; ספר השטרות לרבנו יהודה ברצלוני בעל ספר העתים עמוד י"א: נהיגי עלמא; שלחן העזר ח"ב דף מ' א': בכל המדינות ובכל תפוצות ישראל; יפה ללב ח"ד סי' ל"א אות א'; ארחות רבינו ח"ה עמוד ט"ו; וכן נוהגים חסידי חב"ד (מנהגי חב"ד עמוד ע"ז, על-פי תקו"ז הנ"ל. וראה ליקוט י"ז כסלו עמוד קט"ו). וכן מקובל אצל נכדי זקני היהודי הקדוש מפרשיסחא מפיו (אוצה"פ כרך